

ادبیات عمومی و تجریدی

هفته‌لق سیاسی، علمی و ادبی غزته‌در

جلد : ۲

سنه : ۲ ۲۹ صفر ۱۳۳۶ هجری ايرتسی ۱۵ کانون اول ۱۹۱۷ نومرو ۱۵ — ۴۶

اجمال افکار

فرانسز قفاسی

بوندن تقریباً یکرمی سنه اول، ظن ایدرم عثمانلی - یونان محاربه‌سی اثناسنده، فرانسه‌ده شیمدی متروک Le Play مکتب اجتماعی ارکانندن E. Demolins نام معلم — آنغلو-صاقسون لک تفوقلری نه‌یه مستنددر؟ — عنوانیه، فرانسزلر ایچون پک آجی، فقط مفید و علمی اولغا، برابر شمتلی بر اثر نشر ایتشدی.

بو اوفق کتاب، عالم مطبوعاتده بیوک و سورکلی مناقشاتنی موجب اولدی. اعظمدن برخیلیسی آکا دائر مطالعه و مؤاخذه‌لرینی بسط ایتدیلر.

او زمان، هنوز انکلیز خصوصیت تاریخی‌سی فرانسزلرک ذهندن سیلنمه‌مشدی. دنیاده سیاسی و اقتصادی اک مهم موقعه کنیدیسنی لایق کورن فرانسه، بیوک - بریتانیانک استعلاسنی چکه‌میور، و، اسکی محافل، دائماً، مانس - ک شمالنده کی سلطنت بحریه و تجاریه‌یی بیوک بر رقیب اولقی اوزره تلقی ایدیوردی.

اوت، آوته مذکورهدن اولکی تلقیه نظراً برنجی درجه‌ده کی خصم آلمانیا دکل، بیوک - بریتانیا ایدی.

عجبا، نفس‌الامرده، فرانسه‌نک اک بیوک دشمنی، کنیدیسنی ۷۱-۱۸۷۰ ده هزیمته دوچار ایدن پروسیامی ایدی، یوقسه، انکلیزده‌می؟ انکلیزه ایدی.

موسیو [ده‌مولان] ک اثرینه دائر بسط مقال ایدن پک مشهور منقد وادیب [ژول لومه‌تر] - فیغارو - ده دیورکه :

[بج] ده عثمانلی سفیری

سليم ثانیك ، باباسی قانونییه نسبتاه بك قیصه سورن سلطنتی اولومله ختامه ایرمش ، عثمانلی پادشاهلی مقامنه مراد ثالث قائم اولمشدی .

صاری سلیم ادارهده آز صاحب اختصاص وعیش ونوشه مائل اولدینی حالده صدراعظمق مقامنده پادشاهلقله برلکده پدردن انتقال ایدن عقوللی بی ابقا ایلمهسی سایه سنده دور انحطاط باشلامقله برابر ، زمان ادارهسی اولدجه ای برحاله کچمشدی . یکی پادشاه مراد ثالث ده اسکی وزیر ، محمد پاشایی او مقام عالیده ابقا ایلدی ؛ فقط اطرافنی آلانلرک تزویراتی یوزندن قوجه وزیرک نفوذینی کوندن کونه کسر ایتدی ، آز مدت ایچریسندده اهمیت حس ایلمله جک بر رادهیه ایندیردی . بونک ایچوندركه مورخ [هاجر] مبدأ انحطاط اولق اوزره بو وزیر عالیشانک نفوذینک قیرلینی زمانی اعتبار ایدیور . او بیوک وزیرک بر صورت الیمده وفات ایتسی ایسه دولتک بتون بتون آدمسز قالسنی انتاخ ایلدی . اوندن صکره ایشلر بستیون چیغرنندن چیقدی . قاتخک حکیمانه اداره ایتدیکی پادشاهلق مقامنه سلطان ابراهیم کی معلولیت دماغیهسی محقق ذواتک کچمسی ، قانونی زماننده اهمیتلی بر تأثیر کوسترمهیه باشلایان قادیلنک تذبذب اداره یوزندن صکره لری هر ایشه بورون صوقه جق قدر اهمیت ونفوذ پیدا ایلمهسی دولتی قطع امید ایلمله جک بر درجهیه کتیردی . مؤرخ [عالی] صرحوم دها محمد ثالث زماننده دولتک بقاسندن شبههیه دوشمش ، دنیالری تتره تن ، انفساخلری کیمسه نك خاطرینه کله بن حکوماتک اسباب انقراضنی کوسترمک ، وبالوسیله عین علائی ارادهیه باشلایان دولت عثمانیه نك انقراضندن قورتلمسی ایچون اتخاذ تدابیر لزومنی ایلری سورمک اوزره بر کتاب بیله وجوده کتیرمشدی . خلفای راشدینک اسباب اندراسندن باشلایان ، بوتون ترک و عرب حکومات مشهوره سنک انقراضی اسبابی کوسترن « فصول حل و عقد و اصول خرج ونقد » بر قاچ کونلک موقت بر تأثیردن بشقه برشی یامادی . هرکس ینه بیایدیکندن شاهمادی . اوروپا کرچه [رمنه سانس] دورینی ادراک ایتمش ، آمریقانک کشنی اسکی دنیایه برده یکی دنیانک علاوه سیله افکار عمومیه عالم خیلی دن خیلییه دیکشمشدی . فقط اورتهده هنوز بیایدیکمن ، کوردیکمن دولتر وجوده کلدیکی ایچون عثمانلیرک انقراضه دوغری سرعتله طی مرحله ایتلری بیله بتون بشون محولرینی انتاخ ایلمه مشدی . بقاسندن امید کسین بو دولت ینه یاشیور ، آره صبره اثبات موجودیت ایتکندن ده خالی قالمیوردی .

عثمانلی دولتک بر مظهریت مخصوصهسی واردر . نه وقت که تهلکه اهمیت کسب ایدر ، حیات و معانی موضوع بحث اولورسه اوزمان بر بیوک آدم امداده یتشیور دولتی ورطه انحلالدن قورتارییور . ایشه بر جوق یولسز لفرک دوامیه محمد رابعه قدرکلن دولت عثمانیه آرتق تمامیه کسب ضعف ایلمه مش ، باشده بك كوچك یاشده کی بر پادشاه ایله حیات و معات آره سنده چالقانوب طور مشدی . تام بوضیرهده تیموردن بر ال امور ادارهیه یاشدی . آز زمانده تذبذبی ازاله ایتکله برابر دولته اسکی قوت و قدرتی بخش ایلدی . بو وزیر کوپرلی محمد پاشا ایدی . کوپرلی ایشه قهر و جبر ایله ، زوربالرک وجودینی اورتهدن قالدیرمقله باشلادی . او زمانک اک مهم زوربایی بکتاشی آغا ایدی . بتون یکچیچرلیر حتی یکچیچری آغاسی بوکا تابعدی . آغا دیگر زوربالرله برلکده صدراعظمده ،

پادشاهه ده اجرای نفوذ ایلوردی . بونلرك و امثالك ازاله وجودلری اورتله بر پارچه کنیش
نفس آدیرمغه باشلامشدی . اختیار کوپرلی حقیقی اجرا آتده بولنورکن افراطه ده واریور، فرصتدن
استفاده ایدرك خصمانی ، حتی کندیسنه خلف اولسی . مأمول اولانلری بیله دیار عدمه کوندریوردی .
بش سنه دوام ایدن صدارتی ائناسنده اوتوز بیکه یاقین انسان اعدام ایتدیرمش ، هر آی
تلف ایتدیردیکی ابنای بشرک عددی بش یوزه بالغ اولمشدی . فی الحقیقه کوپرلینك اجرا آتی
برپارچه ظالمانه ، قاهرانه ایدی . فقط اختیار وزیر آنجق بوسایه ده خلقك کورمه دیکی نعمت حضور
و آسایشی الله ایده بیلمش ، و آن احتضارنده سرکارینه کچدیکی دولته بش سنه کبی بر مدت قلیله
ظرفنده اسکی سطوتی اعاده یه موفق اولمشدی . او قدرکه اوروپا لیرجه او آنه قدر طامق ایسته نلین
موجودیت عثمانیه یی کندیلرینه بیادیرمکه ، فضله اوله رق ده اکمهملری اولان دولتلردن فرانسه کیلرینه
قفا طومغه باشلامشدی . سیاست خارجی یی تجویز اولنه میه جق بر شدت و برودتله تدویر ایدیور،
بونکله برابر زمانك مساعد اولیشی بکده عکس تأثیر حاصل ایتدیرمیوردی . ایسته اختیار کوپرلی
دغدغه حیاتی ترك و مقامی اوغلنه وصیت ایدركن دولت عثمانیه اعاده حیات ایتمش برحاله ایدی .
اوغلی کنج کوپرلی احمد پاشا باباسنك اثرینی تعقیبه قویولدی . دولتی برقات دها اعلا ایده جك
تدابیره توسل ایله دی . ایلك ایشی حدودلرك تأمین سلامتی ایچون دولت علیه یدنده بولنسی لازم
کلن بر قسم قلاعی ضبط ایتك مقصدیله آوستریا اوزرینه صالدرمق اولدی . عثمانیلر بدایتده پارلاق
موقیتلر کوسترمشر ، آنجق صکره لری بالخاصه (رعاب) ك صول ساحلنه سوق اولنان قوانك
موقیتلرلکی طولایسیله ایشك دکیشدیکنی کورمشردی . ایسته تام بوسره ده کوپرلی زاده درین
بر نفوذ نظر کوستردی ، دشمنلرك ایستدکلی صاجی عقد ایتدیردی . بوسایه ده فاضل احمد پاشا
حرباً ضایع ایتدیکنی سیاست تعمیر ایتدی . [وارشوار] معاهده سی ترکیا ایچون نه قدر نافع ایسه
مجارلر ایچون او قدر مضر دی . چونکه عثمانیلره بر قسم یرلر قازاندیرمسنه مقابل مجارلردن برطاقم
مجار غائب ایتدیرمشدی . بو معاهده یی متعاقب ویانه یه بر هیئت سفارت کوندرلدی . [۱۰۷۵]

وارشوار [معاهده سی عثمانیلرله آوستریا لیرك متقابلاً سفیر کوندره جکلرینی حاکی ایدی .
ایسته او صراحت و صلح و صلاحك احکامی تأیید مقصدنه مبنی سفارت بو ستانجیلر اوطه باشیسی
[قره محمد آغا] روم ایلی بکاریکی پایه سی توجهیله تعیین اولندی . کتابته سیاح شهیر [اولیا چلی] ،
ترجمانلغه ده [سه نه فکی] نصب ، فضله اوله رق لازم کلن خدام سائرده ده انتخاب ایدلدی . محمد آغایه
پاشا لقدن بشقه « سکر کره یوز بیک » آچده ده انعام اولندی . جامذی الاخره نك اون اوچنجی کونی
رکاب هایون قائم مقامی مصطفی پاشا و ساطتیه حضور هایونه داخل و دولت پابوس سلطنته نائل اولمش ،
و پادشاه حضرتلری بوسره ده کندیسنه « خدمتکله بر خوشجه مفید اول عرض سلطنتمزه خلل
وبره جك شیلردن حذر ایله » دییه تنبیه و خلعت فاخره الباسنی اراده ایله مشدی . بونك اوزرینه
محمد پاشا ایله ایکی یوز طقسان بش کشی یه بالغ اولان معینی افرادی یول حاضرلقلرنده بولندقلری کبی
هدایای سنیه ده احضار ایدلشیدی . نیجه چاسارینه ویرلک اوزره سقیره تسلیم اولنان هدایا شولردی :
برمرصع سرغوج ، بر دانه نك دیرکلی اوتاق ، یکرمی سجاده ، بش عجم قالیچه سی ، یوز

صاریق ، قرق خلعت ، بر قیه مقداری عنبر ، اون ایکی رأس یلکندست ، ایکی رأس دیوان رضی وعبانی ایله دونامش آت . [۱]

استحضارات تمام اولنجه پاشا معیتی افراد ایله برلکده استانبولدن حرکت ایتدی ، او زمانک اصولنجه سفرا حدودک منتهاسنه کلنجه دیگر دولتک سفیرینی بکله ، هر ایکسینک آماده اولدقلری آ کلاشینجه عینی زمانده مأمور اولدقلری دولتک اراضیسنه کیررلردی . بونک ایچون محمد پاشاده بلغراده واصل اولمش ، استانبوله تعیین اولنان نجه سفیرینک مواصلته منتظر بولمشیدی . سفیرک کلوب کلبیکنی آ کلامق ایچون [بدون] ه کوندرلمش اولان اولاقبر پاشانک ورودندن ایجه زمان صکره عودت ایتشلر ، سفیرک ، « کیلره سوار » و عزم درگاه دولتمدار ایتدیکنی خبر ویرمشلردی . بونک اوزرینه محمد پاشا نجه اراضیسنه داخل ، و کیده کیده نجه ک - شمیدیکی آوستریا - پایتختی اولان « پیچ » ه - شمیدیکی ویانه - واصل اولدی . مطمئن بر الای والا ایله حضورایمپراطوری به چیقدی ، وظیفه مأموریتنی ایفا ایتدی .

اوزمانک اصولنجه سفرا سفارت مأموریتیه کیتدکاری برلر حقنده ایتدادن انتباه قدر صورت عزیمت لرینی ، و کیفیت قبول لرینی یازارلر و مشاهدات مخصوصه لرینی ده سفارتنامه نامی ویربلن بوراپورلره درج ایدرلردی . ایشته قره محمد پاشاده بویله بر سفارتنامه یازمش ، وعودتنده علی الاصول تقدیم ایتمشیدی . پاشا دینورکه « وقتا که سر حد اسلام اولان [بدون] قلعه سنه وصول میسر و مأمور اولدیغمز وجه اوزره نجه مملکتته دخول مصمم و مقرر اولدی . بیک یتمش بش ذی القعدة سنک اون ایکنجی کونی [بدون] کوکلی عسکری آلا ییله [بدون] حرکت و قیام و اول کون درت ساعات مسافه اولان [قرل حصار] منزله نصب اولندی . »

اوزمانک شیوه سیله یازلمش اولان سفارتنامه نک آت طرفلرینی اسلوب حاضرله ادا ایدم : « ایرتسی کون ینه درت ساعات مسافه سی اولان [استرغون] ه و بر کون قالدقندن صکره [استرغون] بکی و باغراد محافظی ایله قره دن و معیتی خلیفه نفرات طونه دن مبادله محله یاریم ساعات مسافه یه وارلمش ، و آلا یلر اصولی وجهله ترتیب ایله نجه سفیرینک ورودینه منتظر قالمشیدی . متعاقباً نجه سفیری رفاقتنده قوماران جزالی بولندینی حالده واصل اولمش ، سفیر ایله جزاک معیتنده کی عساکرده اصوللرنجه اخذ صفوف ایله مشدی . بونک اوزرینه ترجمانلر واسطه سیله امر مبادله نک اوکلدن یاریم ساعت اول اجراسی تقرر ایتدیرلدی . و مبادله محله اوچ میل دیکلدی . آنخا ذ اولنان قرار وقتک حاولنده ایچیلرک مبادله یه مأمور اولان قوماندانلردن بشقه یالکز اوئر نفرله اشارت مخصوصه موضوع محله کللری ، و طرفین قوای محافظه سنک موقعلرینی محافظه ایله ماری هرکزنده ایدی . پاشا اوزمانک غریب اولان برحالت روحیه سی ده طوغریسی بر اعتقاد باطلنی خبر ویریور :

« اوتنه دنبری طرفینک سرحدلولری بیننده میل میله مبادله دن اول واصل اولان مغلوب و صکره واصل اولان غالب اولمق اوزره برتفأل جاری اولوب کفار ایلچیدی بزدن بر درجه اول میله وصول بولمق مرتبه سی حرکت مزده غایت خفی بر بطائت کوستردیکمزدن سفیر مسفور دقیقه دن آگاه ایکن بزی غافلدر زعمیله میله یا قلاشمش بولنوب توقف ممکن اولدیغندن بلا اضطرار بزدن مقدم واصل

و پایدار اولدی . « طرفینی محل مخصوصده تقابل ایدنجه مراسم تقدیم ایفا قلندی ، عثمانلی سفیری - او وقتك اصولنجه - نجه سفیری ایله کلن قوماران جنرالنه ونجه سفیری ده عثمانلی سفیری ایله کلش بولنان بلغراد محافظنه تسلیم اولندی . آرتق ایش بیتمش ، عثمانلی سفیرینك نجه پایتختنه ، نجه سفیرینك ده عثمانلی دارالسلطنته کلسی قالشیدی .

بولندن صکره سنی سفیرمن شویله نقل ایلور . « [یانق] قلعه سنه کلدك . قلعه ده کی محافظ پیاده وسواری افرادینی چیقارمش ، استقبالزه چیقمشدی . بزده اتباع و اخوانزه آلائی ترتیبی آلدق . علم و سنجاق لریمزی آچهرق و طبل و نقاره صری اوره رق قلعه جوارینه واردق . متعاقباً یدیشر ساعت مسافه لری اولان [قوار] ، [آن بورقه] یه وارلدی . اورالرده دیگر یرلرده کی کبی برر کیجه قالندی . کیجه اوچ یچق ساعت مسافه ده کی [اشکر] موقعنده . ایکی کون قالدق . بوراده ای بر وضعیت آله حق ، نجه پایتختنه کمال دبدبه ایله کیره جکدك . سفرانك حین دخولنده وضعیت عسکریه آلمسی ، بایراق آچوب طاوول چالدرلمسی مسبوق اولمادینی ایچون بوکا موافقت اولنه میه جفی یولنده واقع اولان تکلیفه روی التفات کوسترمده ، فکر مزده اصرار ایدرک نهایت قبول ایتدیردك . قلعه یه ایکی ساعت مسافه یه عسکر چیقارمش ، و قرال طرفندن استقبال ایچون و کلاسندن بری کوندرلیدیکی کبی برده صرصح آت ارسال قلنمش ایدی . بویله جه و آلائی والا ایله قلعه یه کیرلیدی ، و اقامته تخصیص اولنان منزله وارلدی . »

سفیرمن قبول صراسمنی شویله آکلاتیور :

« جمیع لوازم و مهمات از چاسار طرفندن تکمیل و اتمام و منزلزده اون کون قدر استراحت و آرام اولوب چاساره بولشمن ایچون دعوت اولندق بز دخی شوکتلو عظمتلو پادشاهمرك نامه هایون و هدایای مسالمت مقرونلرینی آلوب چاسار طرفندن کلن هنطوه لره بنبوب شهرک اورته یرندن آلائی ایله چاسار سراینه واصل و لاتشیه عینیه دیوانه تقایداً ترتیب ایتدکری جمعیتکاهه داخل اولدیغمزده نامه هایون تعظیماً چاسار کنه کار اسکله سندن برایکی ذراع قدر یر استقبال و آیاق اوزره انه آلوب باشنه برابر بر صرافع محله وضع ایله تقدیم مراسم تعظیم و اجلال ایلدی . بعده تر جان و ساطتیه فیما بعد دوستلق خصوصی بردوام و عقد اولنان صلح و صلاح قرین استحکام اولوق مطلوب ایدیکه اظهار وجهه هدایای ملوکانه بر بر تسلیم اولننجه یه دک بر ساعت قدر زمان آیاق اوزره قرار ایلدی . »

سفیرمن بونك اوزرینه حضور قرالیدن چیقمشلر ، اقامتگاهلرینه کشلردی . طقوز آی قدر امتداد ایدن مدت سفارت طرفنده گاه حضوره قبول اولنیور ، گاه رسمی ضیافتلره دعوت ایدیلیور ، و شهرک و مملکتك آرزو ایلدیکی محلی زیارت ایله مسنده مساعده قیلنیوردی . فضاه اوله رق هفته ده بر کره چاردن وباش وکیلدن قویون و شکرله لر کوندریلیور ، کندی و معیتنه هر درلو التفاتلر بذل اولنیوردی . سفیرمن مراسم و معامله مک پش ایلری یه کتورلیدیکی ، و حقنده واقع اولان طرز حرکتك مسبوق اولمادیغنی بیله خبر ویریور :

« مقدما واران ایلچیلره دفترخانه لری ناطق اولدیغنی اوزره بر آلتون زنجیر و یریله کلوب زیاده سنه و یرمك وقوع بولامش ایکن بوقیره آلتون زنجیردن ماعدا برکوش لکن ابریق و بر قاچ طاس و بر قاچ لنگر و تخمیناً یکرمی قیه قدر اوانی سیم و یریلوب آدملر مزدن یکرمی نفر کسنه یه برر قیه کومش ، و یوز یکرمی آدمه برر طونلق لوندره جوقه سی ، و سائرلرینه برر طونلق مجار

چوقه سی ویردیله . و مقدما وارن ایلچیلره یوز یکریمی آدمدن زیاده آدم کتورمکه رخصت کوسترما مشلرایکن آنجوق یوز یکریمی آدمه کفایت ایده جک مرتبه ذخیره و یروب زیاده جه برجه و یرمک عادتلی دکلایکن بوقعیر ایکی یوز طقسان بش آدم ایله واروب ذه ذخیره لریخی دخی آکا کوره تعیین و ترتیب ایلدیله . اولایومیه اون بش قیون وایکی قوزی ویتش کیل آرپه و کفایت مقداری اودون و اولتق و مصارف سائر منر ایچون دخی یوز الیش غروش خرچلق ویردیله . «

طقوزنجی آیده استانبولده کی سفیرینک اکیال وظیفه سفارتله [بدون] قلعه سنه کلدیکی خبری واصل اولغله چاسار سفیر منری تکرار دعوت ایله بش ، و ذات حضرت پادشاهی به یازدقلمری نامه بی ینه اسکمله دن بر ایکی ذراع آیرلدقندن صکره تسلیم و صلح و صلاح احکامنه دائماً رعایت ایده جگنی افاده و تفهیم ایله برابر عودتنه مساعدده ایتمشدی .

سفیر منر معیتی ، اشیا و مواشینی ایله برلکده اوتوز ایکی قطعه سفینه به را کباً و طونه بی تعقیباً کال عز و وقار ایله عودت ایلوردی .

۲۸ تشرین اول ۹۱۷

محمد زکی

حق تصرف بزرده صورت توثیق

بشریتک ترقیات و تدنیاتی تدقیق ایدنلرجه معلوم اولدینی اوزره صفحات مختلفه حیاتنده اونی سوق و اداره ایدن عوامل و مؤثراتک نتایج اعتباریله الک زیاده ولود اولان قسمی الحق «مروت» در . ثروتک استحصال ، محافظه سی ، هردرلو تعرضدن تأمین مصونیتی ، تادوار وحشت و بداوتدن بری جمعیات بشریه سرآمدانک مشغول اولدینی بر مسئله معضله در . منازعات و اختلافات دولیه ، بتون محاربه لر هپ بونقطه به مستنددر . اونک ایچوندر که هردولتک قوانین مدونه سننده رعایا و برایانک ثروتی ایچون احکام و اساسات متنوعه وضع ایدلش ، مناسبات اجتماعیه نک آهنگ و انتظامی ، تکمل و توسعنی تأمین ایتک ایچون حکومت متمدنه داخلده و خارجده برچوق اصولات ، مقاولات و معاهدات ایله بوساحه ده ابراز فعالیتدن بر آن خالی قالما مشلدر .

مشروطیت مبعجله مرک اعلانندن بری ، منقول ، غیر منقول ثروتک استحصال و محافظه سی خصوصنده پک بارزا اولان نواقص قانونیه منری اکیال و تلافی ایچون حکومت سنیجه صرف ایدیلن همترل سزاوار شکراندر .

اموال غیر منقوله نک تقسیم ، توسیع حدانتقال ، شرکت ، سیغوریطه ، افلاس ، مقاولات خصوصیه ودها برچوق معاملات تجاریه حقنده وضع ایدیلن احکام قانونیه منقول ، غیر منقول ثروتلرک صیانت و تأمین آهنگی ایچون آتیلش صاغلام برر آدیندر . ترقیات ملیه مستقبله منره صوکدرجه تعلق بولنان «تصرف» ک نه صورتله توثیق ایدلک و آلی ، فنی برطرزه افراغ اولتق اقتضا ایده جکی مسئله مهمه سی استیضاح و قارئین کرامه مفید و مجمل معلومات اعطا ایتک مقصدیله دفتر خاقانی امانت